
ODDZIAŁA LUBELSKI PTZ

Sprawozdanie Zarządu Lubelskiego Oddziału PTZ za okres od 21 lutego 2011 roku do 8 marca 2014 roku

Wybrany przez Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze 20 lutego 2011 roku Zarząd LO PTZ ukształtował się następująco:

Prezydium: Marek Łoś - prezes, Barbara Rzączyńska - wiceprezes, Tomasz Tuszewski - wiceprezes, Wiesław Piaseczyński - sekretarz, Longin Szubartowski - skarbnik,

Członkowie: Jan Du Chateau, Zbigniew Łastowski, Marek Matuszewski, Janusz Stochlak.

Działalność ZO opierała się głównie na pracy Prezydium, przy czym na poszczególne jego spotkania, w zależności od potrzeb, zapraszani byli również inni członkowie Zarządu, a także ksiądz Antoni Czyżewski, kapelan LO PTZ oraz Renata Bednara, Przewodnicząca Komisji Rewizyjnej LO PTZ. W pełnym składzie ZO zebrał się pięciokrotnie, ostatnio 27 lutego 2014 roku, celem podsumowania działalności w kończącej się kadencji. Posiedzenia odbywały się w mieszkaniach członków LO, najczęściej u Barbary Rzączyń-

skiej, Renaty Bednara i Wiesława Piaseczyńskiego. Na niektórych spotkaniach ogólnych członków LO PTZ przeprowadzane były szersze dyskusje i podejmowane decyzje ZO. Należy zaznaczyć, że członkowie ZO i KR na wielu spotkaniach ogólnych stanowili około połowy obecnych. Spotkania te odbywały się zazwyczaj w pierwsze niedziele miesiąca (z przerwami w kolejnych lipcach i sierpniach), najpierw w kawiarni Kresowa, a następnie w kawiarni Vanilla. Niektóre spotkania miały miejsce w Domu Księdza Emeryta, w kawiarni Czarcia Łapa, a spotkania majowe w Skansenie (o czym w dalszej części sprawozdania). Ogółem mieliśmy 27 takich spotkań (zebrań). Frekwencja na spotkaniach była zróżnicowana i wahała się od 11 do 29 osób, wliczając w to gości. Z reguły w pierwszej części spotkania członkowie Prezydium składali informacje o pracach i wystąpieniach ZG oraz RN PTZ, o wydarzeniach politycznych czy publikacjach dotyczących reprywatyzacji, sytuacji w rolnictwie,

działalności Agencji Nieruchomości Rolnych itp. Prezentowane były także książki (najczęściej nowości) dotyczące problematyki ziemiańskiej. Główną atrakcją spotkania była z reguły prelekcja zaproszonego gościa, np. dr Andrzeja Przegalińskiego (UMCS) na temat jego książek o ziemiaństwie lubelskim w XIX wieku, dr Ewy Leśniewskiej (Muzeum w Łęcznej) o majątkach ziemskich w okolicy tego miasta, mgr Marzeny Gałęckiej (Instytut Ochrony Zabytków) o stratach dóbr ziemiańskich w czasie I Wojny Światowej. Liczne były też prelekcje przygotowane przez członków LO PTZ, np. dr Jadwigi Teodorowicz-Czerpińskiej o trakcie staropolskim przez Wąwolnicę, dr Grzegorza Izbickiego o restytucji majątku rodzinnego w Łaziskach, prof. Macieja Sobieszkańskiego o historii jego rodziny, mec. Mieczysława Bielskiego o stawach w Siemieniu (przed wojną), dr Mieczysława Kseniaka o budowie „lubelskiego miasteczka” w Skansenie na Sławinku.

Opiekę duszpasterską nad członkami LO PTZ od wielu lat sprawuje ksiądz kapelan Antoni Czyżewski, który zazwyczaj uczestniczy w spotkaniach ogólnych członków LO PTZ, na których często przekazuje informacje czy opinie dotyczące działalności Kościoła w Polsce, a także łagodzi zbyt gorące nasze dyskusje. Od kilku kadencji utrzymujemy tradycję corocznych mszy świętych „ziemiańskich”: 6 września, w kościele św. Ducha, w rocznicę uchwalenia dekretu o reformie rolnej oraz 19 grudnia (za ziemian wywłaszczonych, wypędzonych i prześladowanych), w kościele św. Jozafata, w rocznicę śmierci naszego pierwszego kapelana księdza Zbigniewa Starnawskiego. Ostatnio tradycja ta została uzupełniona o mszę świętą 17 listopada, w rocznicę śmierci wieloletniej wiceprezes naszego oddziału Małgorzaty Załuskiej-Matuszewskiej. W dniu 20 września 2013 roku czteroosobowa delegacja LO PTZ wzięła udział w ziemiańskiej pielgrzymce do Świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie-Wilanowie. Ze spotkań o charakterze częściowo religijnym a częściowo towarzyskim należy wymienić coroczne „opłatki” połączone ze sprawowaną przez księdza Antoniego Czyżewskiego mszą świętą. Spotkania te odbywały się w Archidiecezjalnym Domu Księdza Emeryta.

LO PTZ od wielu lat współpracuje z wybranymi placówkami kulturalnymi Lubelszczyzny. W szczególności należy tu wymienić:

Muzeum Zamoyskich w Kozłowie, główną placówką związaną z dziejami lubelskiego ziemiaństwa. Nasi członkowie biorą udział w pracach Towa-

rzystwa Przyjaciół Muzeum Zamoyskich, uczestniczą w otwarciach wystaw muzealnych, sesjach naukowych, spotkaniach opłatkowych itp. W szczególności należy wymienić udział w V konferencji z cyklu „Ziemiaństwo na Lubelszczyźnie”, a zatytułowanej: „Praca i życie codzienne w majątku ziemiańskim” (Kozłówka 12/14 października 2011 roku).

Muzeum Wsi Lubelskiej (Skansen na Sławinku). W latach 2011-12 LO PTZ kontynuował wieloletnią, ścisłą współpracę ze Skansenem. Nasi członkowie uczestniczyli w licznych imprezach tam organizowanych, a szczególnie cenili doroczne majowe spotkania PTZ we dworze z Żyrzyna. Połączone one były z prelekcjami oraz ze zwiedzaniem kolejnych obiektów odtwarzanych w Skansenie. Na spotkaniu w Skansenie 6 maja 2012 roku obecny był Prezes ZG PTZ Jerzy Mańkowski, który wygłosił dłuższą prelekcję na temat nowej koncepcji reprivatyzacyjnej, to jest utworzenia Trustu, który miałby gospodarzyć ziemią otrzymaną z ANR. Niestety odejście z końcem roku 2012 dr Mieczysława Kseniaka ze stanowiska dyrektora Muzeum oznaczało kres tej współpracy.

Archiwum Państwowe w Lublinie, które posiada bogate zbiory ziemiańskie. Nasi członkowie uczestniczyli w licznych imprezach organizowanych przez Archiwum, w otwarciach wystaw dokumentów i fotografii (w tym ziemiańskich), w dniach otwartych APL, a ostatnio (25 lutego 2014 roku) w inauguracji Akcji „Archiwa Rodzinne”. W pewnej mierze efektem kontaktów APL z naszym Oddziałem jest wydana w roku 2013 książka Józefa Siwińskiego: „Wracać do Was i klepać biedę nie myślę ... Listy z Syberii 1873-1879”. Trzeba zaznaczyć, że część z tych listów pochodzi ze zbiorów APL, a część z rodzinnych zbiorów Tomasza Tuszewskiego, członka naszego Oddziału.

Instytut Pamięci Narodowej, Oddział w Lublinie. Współpraca rozpoczęta w tej kadencji okazała się bardzo owocna i wielowątkowa. W pierwszej kolejności dotyczy ona organizowanych przez IPN konferencji związanych z tematyką ziemiańską. Wspomnieć należy udział przedstawicieli LO PTZ w konferencjach w Zamościu (28/30 listopada 2012 roku) na temat wysiedlenia ludności w XX wieku oraz w Warszawie (20/22 marca 2013 roku) na temat obrazu ziemiaństwa w nauce i literaturze. Bierzymy udział w przygotowaniach do konferencji IPN planowanych na jesień 2014 roku: w Warszawie pt. „Ziemiaństwo wobec przemian gospodarczych, 1864-1944” oraz w Lublinie pt. „Rewolucja społeczna czy dzika przebudowa, 1944-1956”.

W związku z tymi konferencjami z naszej strony prowadzone są badania protokołów przejścia w roku 1944, na cele reformy rolnej, majątków na Lubelszczyźnie. Po części dotyczy to majątków należących do rodziców lub innych krewnych członków naszego Oddziału. Członkowie ci otrzymali na pamiątkę kserokopie tych dokumentów. Przedstawiciel IPN, dr Tomasz Osiński, dwukrotnie wygłosił na naszych spotkaniach prelekcje dotyczące powojennych losów ziemian. LO PTZ zadeklarowało swój udział w ocenie wyników konkursu IPN na temat znajomości problematyki ziemiańskiej wśród młodzieży szkolnej. Zakończenie tego konkursu przewidziane jest na 9 kwietnia 2014 roku.

Współpraca z lubelskimi uczelniami (Katolicki Uniwersytet Lubelski, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej) ma odmienny charakter, prowadzona jest od dawna i obejmuje głównie pomoc LO PTZ przy opracowaniu prac magisterskich i doktorskich dotyczących tematyki ziemiańskiej. Przedstawiciele Oddziału uczestniczyli w publicznych obronach prac doktorskich Magdaleny Ochał na KUL pt. „Styl życia potomków rodzin ziemiańskich Lubelszczyzny” (16 czerwca 2011 roku) oraz Moniki Głazik na UMCS „Antoni Budny, właściciel dóbr ziemskich Bychawa-Podzamcze” (21 marca 2012 roku). Szczególną uwagę należy zwrócić na pierwszą z wymienionych prac, gdyż powstała ona w oparciu o socjologiczne badania ankietowe przeprowadzone przed kilku laty wśród członków LO PTZ.

Współpraca wewnątrz PTZ. Zgodnie ze Statutem ZO utrzymuje ciągłe związki organizacyjne z głównymi organami PTZ, to jest Zarządem Głównym i Radą Naczelną, a za jej pośrednictwem z poszczególnymi oddziałami PTZ. Oddział przekazuje ZG bieżące sprawozdania oraz przekazuje odpis w wysokości 40% od składek członkowskich. Oddział nie posiada innych źródeł finansowania i nie posiada sponsorów. Dobrze przebiega współpraca z redakcją „Wiadomości Ziemiańskich”, w których ukazują się liczne artykuły, wspomnienia czy recenzje związane z Lubelszczyzną, a także artykuły o charakterze ogólnym autorstwa członków naszego Oddziału. Natomiast nasz Oddział nie zdołał dotychczas zorganizować współpracy z redakcją „Biuletynu Elektronicznego PTZ” i to pomimo zachęt ze strony tej redakcji. To niewątpliwie jest zadanie dla nowego ZO. W szczególności chodzi o umieszczanie w biuletynie krótkich informacji o spotkaniach naszego Oddziału, w tym o wygłaszanych na nich prelekcjach.

Sprawy członkowskie, a zwłaszcza szanse naboru do LO PTZ „młodzieży ziemiańskiej”, były wielokrotnie omawiane na posiedzeniach ZO i na spotkaniach ogólnych. Zgłaszano różne propozycje, ale nie było żadnych efektów. Problemy starzenia się członków są stałą i powszechną bolączką całego PTZ. Bolączka ta dotyczy także naszego Oddziału: z biegiem lat nominalna liczba członków się kurczy (głównie na skutek zgonów), z różnych względów długoletni członkowie stają się „martwymi duszami”, a dodatkowo ze względu na wiek czy poważne choroby aktywność niektórych członków staje się znikoma. Zjawiskom tym nie jesteśmy w stanie przeciwdziałać. Przez całą kadencję ZO odkładał problem „martwych dusz”, w złudnej nadziei uaktywnienia się przynajmniej niektórych osób. Zaproszenia na Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze zostały wysłane do wszystkich znajdujących się na liście członków. Dopiero na ostatnim zebraniu ZO (27 lutego 2014 roku) skreślono z listy 10 członków, nie płacących składek przez cztery czy sześć lat i nie pojawiających się nawet sporadycznie na spotkaniach Oddziału. ZO zadeklarował przy tym możliwość cofnięcia decyzji o skreśleniu tych osób, które zadeklarują chęć powrotu do PTZ i co najmniej w ograniczonym zakresie uregulują składki członkowskie.

W minionej kadencji odeszły od nas dwie panie, które przez wiele lat były aktywnymi członkami LO PTZ: 9 września 2012 roku zmarła **Izabela Maria Michalska** (z domu Czyżewska), wieloletni skarbnik ZO PTZ, wieloletni członek Komisji Rewizyjnej PTZ). Natomiast 29 października 2012 roku zmarła **Maria Magdalena Tuszevska** (z domu Czerwińska), nestorka naszego Oddziału, urodzona w roku 1920. W zaczynającym się roku 2014 przyjęliśmy troje nowych członków, przy czym określenie „nowy” ma tutaj znaczenie wyłącznie formalne, gdyż osoby te były od dawna związane z Oddziałem i brały udział w jego pracach. Są to: Izabela Du Chateau oraz Elżbieta i Mieczysław Kseniakowie. Lista członków Oddziału na dzień dzisiejszy liczy 36 osób.

Na ostatnim posiedzeniu ZO PTZ przyjął wniosek o przyznaniu swemu długoletniemu członkowi Wiesławowi Piaseczyńskiemu tytułu Członka Honorowego PTZ. Wniosek ten po uzyskaniu akceptacji Walnego Zebrania Oddziału zostanie przez ZG przedstawiony do decyzji Walnego Zjazdu PTZ.

Kończąc sprawozdanie ZO PTZ pragnie przypomnieć, że w bieżącym roku przypada 70 rocznica re-

formy rolnej, a jednocześnie szereg innych 70 rocznic związanych z bogatym w wydarzenia rokiem 1944. Jest to wyjątkowa okazja do wyeksponowania tematyki ziemiańskiej, okazja która pojawi się ponownie dopiero za 10 lat. Musimy postarać się aktywnie

uczestniczyć w licznych konferencjach czy wystawach związanych z tą rocznicą.

Lublin 8 marca 2014 roku; podpisane przez Sekretarz Z.O. - Wiesław Piaseczyński i Prezes Z.O. - Mar-
ka Łosia

